

a repedések keletkezése és a kilúgzás annál természetesebb törvényeken alapszik, mert az agyag repedései egészen a homokig mélyednek, és ezeken keresztül a víz hamarabb átszivárog. Az átszivárgó vizet pedig az alatta fekvő homok rétegek könnyen elnyelik. Ilyen repedésekbe, a melyek időnként tetemesen szélesek is lehetnek, a különféle anyagok (csontok, csigák) belemosása könnyen kimagyarázható.

A szóban forgó vörös agyagban kövületeket ugyan sehol sem találtam, a település viszonyai pedig úgy a felső pliocén, mint az alsó diluvium mellett szólhatnak, de tekintve a vörös agyag eredeti korát, azt pliocénnek tehet venni. Diluviálisnak csak akkor volna tartható, ha az agyag átváltozási idejét akarnók vele kifejezni.

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

A gyöngyös-patai diatomáceás földet megvizsgálhatni alkalmam volt a közelmúltban és *meszes diatomáceás földnek* találtam.

Hideg sósavban oldható karbonátokból tartalmaz 40%-ot

Vizfürdőn melegített sósavban oldható karbonátok-

ból tartalmaz 19%-ot

Összesen 59 százalék.

0·01 mm átm. kisebb szemcsékből álló kovasavat

tartalmaz 24%-ot

0·01—0·02 mm átm. szemcsékből álló kovasavat tar-

talmaz 7%-ot

0·02 mm átmérőnél nagyobb szemcsékből álló kova-

savat tartalmaz 10%-ot

Összesen 41 százalék.

A kovasav apró, rendkívüli könnyű fajsúlyú diatomáceák pánczélaiból áll, a melyek lemezes elválású vékony rétegekben vannak elhelyezve. Közben meszes anyag rakódott le, a mely helyenként vastagabb rétegeket is képez.

A tiszta kovaföldnek, az úgynevezett *infuzoriás földnek* (Kieselguhr) tulajdonképen 90 százalék kovasavat kell, hogy tartalmazzon. (L. v. FEHLING: Handwörterbuch der Chemie. III. köt. 796. l.) HORUSITZKY H.

Újabb nézetek a talajosztályozás terén. A mint a talajismeretet önálló tudományá kezdték kimivélni, egyik talajosztályozás a másikat követte. Majd a talaj becsértéke szerint osztályozták az egyes talajnemeket; majd ismét a rajta diszló vad-, illetve kultur-növények szerint

csoportosították a különféle talajfajokat; mások a talaj fő alkotó részei, illetve fő tulajdonságai szerint iparkodnak egy helyes talajosztályozást összeállítani, de vannak oly kutatók is, a kik a talajosztályozást geológiai és petrográfiai alapra fektetik. Mivel ezen osztályozások közül ez idő szerint még egyikről sem lehet azt állítani, hogy az helyes és tökéletes, HAZARD J.¹ legújabban azon nézetének ad kifejezést, hogy egy helyes talajosztályozásnak a növényéletre befolyással lévő összes faktorokat magában kell, hogy foglalja. Ezért HAZARD csak a kultur-növények szerinti talajosztályozást helyesli. Erre fektetve a súlyt, összeállított egy talajosztályozást (péld. burgonya-, rozs-, zab-, here-, buzatalaj stb.), a melylyel a gazdáknak kész receptet szolgáltatni szándékozik. Erdészek számára pedig az erdei fák szerint állított össze egy talajosztályozást, a melylyel hasonlóképpen gyakorlati útmutatást akar szolgáltatni az erdészeknek. Úgy a kultur-növények, mint pedig az erdei fák szerint való osztályozásról a szerző azt állítja, hogy az a talaj fizikai tulajdonságaival szorosán összefügg.

OSCHANIN M.² hasonlóképen azt fejtegeti, hogy tapasztalati úton csak a kultur-növények szerinti talajosztályozásnak lehet a hive (péld. ugorka, borsótalaj stb.).

A HAZARD- és OSCHANIN-féle talajosztályozáshoz hasonló HENSCH ÁRPÁD,³ magyar-óvári gazd. akad. tanár is állított össze, a ki a talajfajokat a gabona- és herefélék csoportos összeállítására szerint osztályozza.

OSCHANIN cikke után GLINKA K.⁴ megjegyzését találjuk, a ki OSCHANIN véleményével ellenkező álláspontot foglal el. GLINKA szerint az egyes talajnemeknek mezőgazdasági szempontból való értékesítése és csoportosítása a gazdák és a kísérletügyi állomások föladata, miért is tudományos szempontból a kultur-növények szerinti osztályozást nem helyesli.

Az elmondottakhoz megjegyzésem csak a következő:

Ha csak lokális talajosztályozásról van szó, a mely csak egyes birtokra, vagy egyes községnek a határára szorítkozik, akkor annak a célnak akár minő talajosztályozás is megfelelhet; de ha egy egész ország vagy általában, oly nagyobb terület talajosztályozásáról van szó, a mely területen belül úgy a meteorológiai, geológiai, oro- és hidrográfiai, valamint a mezőgazdasági viszonyok változnak, akkor ott a kultur-növények szerinti osztályozás kielégítő nem lehet. Tudományos szempontból ezen osztályozó

¹ Landw. Jahrb. 29. köt. 805—911. ll. «Die geologisch-agronomische Kartierung als Grundlage einer allgemeinen Bonitierung des Bodens.»

² La Pédologie édition de la Soc. Imp. libre économique à St.-Petersbourg. 1900. Nr. 2. 131—134. ll. «Zwei Worte über die Volksbodenkunde.»

³ BALÁS ÁRPÁD és HENSCH ÁRPÁD: Által. és különl. mezőgazdasági növénytermelés. Magyar-Óvár, 1888.

⁴ La Pédologie édition de la Soc. Imp. libre économique à St.-Petersbourg. 1900. Nr. 2. 135—137. ll. «Bezüglich des vorigen Aufsatzes.»

módszer még kevésbé jöhet tekintetbe, és a mi pedig az agrogeologiai kartírozást illeti, abban a tekintetben már évenséggel teljesen lehetetlen. Oly tudományos talajosztályozás, a mely a gyakorlati céloknak is a legmegfelelőbb, és mely egyszersmind az agrogeologiai kartírozásnál is használható legyen, csak egy lehet, és ez az, a mely geologiai és petrografiai alapra van fektetve. Ilye talajosztályozási módszer a FALLOU-GIRARD-féle, mely jóllehet még nem tökéletes, mégis ezen elv szerint az eddigiek között a legjobb. Ezen osztályozási módszeren belül azután az egyes talajnemek főbb alkatrészek szerinti csoportosítása következik, a mit a THAER-SCHUBLER-féle talajosztályozási módszerében találunk kifejtve. HORUSITZKY HENRIK.

IRODALOM.

- (1.) BLANCKENHORN: *Studien in der Kreideformation im südlichen und westlichen Siebenbürgen*. Zeitschr. d. D. Geol. Gesellsch. Bd. 52, 1900. Protokoll p. 23.

Szerző OEBBEKÉ-vel a kisdisznódi és sebeshelykörnyéki felső kerületet bejárta s itt szerzett tapasztalatait írja le.

A kisdisznódi (Bl.-nál Michelsberg) rétegeket a Silberbach völgyében tanulmányozta, hol a kristályospalákra flyschszerű, feketés, csillámos, homokos márgapala rétegek vannak települve, melyek a patak jobb partja alá dülnek. E homokkőben kövületek igen ritkák, de ACKNER-nek mégis egy egész sorozatot sikerült belőle gyűjteni, melyet «Der Götzenberg, orographisch, geologisch und paläontologisch skizzirt (Verh. und Mitth. d. siebenb. Ver. f. Naturwissensch. zu Hermanstadt I. 1850.) című munkájában dolgozott fel. Szerző e gyűjteményt revideálta és belőle a következő fajokat határozta meg: *Cidaris cf. vesiculosa*, GOLDF. (tű), *Holaster cf. carinatus*, LAM. sp., *Inoceramus cf. virgatus*, SCHLÜT. (ACKNER-nél *Posidonomya Bechcri*), *Trochus* sp. n. ind., *Nautilus cf. Fleuriausianus*, D'ORB. *Puzosia planulata*, Sow. sp. P. cf. *Bhima*, STOL., *Acanthoceras rhotomagense*, BRONGN., *Ac. Manteli*, Sow. (ACKNER-nél *Ammonites* sp. t. 2. f. 1.), *Ac. cenomanense*, PICT. sp. 2, *Ac. athleta*, BLANCKENHORN (ACKNER-nél *Scaphites* sp. t. 2, f. 2.), *Forbesiceras* sp. cf. *subobtectum*, STOL. (ACKNER-nél: *Hamites* sp. j. 2, f. 3) *Hamites* sp. *Belemnites ultimus*, *Belemnites* sp. indet. E felsorolt fauna a cenoman korra vall.

A cenoman réteg felett szürke, csillámos, palás elválású öregszemű homokkő, szürke porhanyó konglomerát, kékes agyag és márga, szenet is tartalmazó rétegei következnek, melyekre vörös agyagpala, kvarcz és rudisták héjaiból összeragasztott verrukanószerű breccsia települ, s melyet a turonkori upohlawi konglomeráttal hasonlított össze. E breccsiára a közép miocén agyag és márga rétegei rakódtak le a patak alsóbb részén.

Szerző azután áttér a sebeshelykörnyéki felső krétakori rétegek leírására, melyeket részint a felső túronba vagy a coniacienbe, részint az alsószenonba, az